

Professzoromra emlékezem

Negyvenöt év eltelte után is szeretettel és hálával emlékezem egyetemi tanulmányaim színhelyére, a kolozsvári Babeş-Bolyai Egyetem fizika karára. Sok jó tanár tanított a 60-as évek derekán, de a hallgatók nagy többsége Gábos Zoltán professzort tartotta a legkiválóbbnak.

A fiatal professzorok közé tartozott, és kis megszakításokkal a fizika fakultás dékánja is volt tanulmányaim idején. Gábos tanár úr az összes fizikushallgatót tanította másod éven, negyed- és ötödéven pedig az elméleti fizikuscsoportnak tanított speciális tantárgyakat.

Másodéves korunkban a termodinamika és statisztikus fizika előadásait hallgattuk. Az előadások románul és igen magas színvonalon zajlottak. (Különbösen akkoriban szinte minden tantárgyat csak román nyelven tanítottak a Babeş-Bolyai egyetemen.) Gábos professzor percre pontosan kezdte és fejezte be két órás előadásait, többször teleírta a táblát bonyolult matematikai apparátust használva, soha semmiféle jegyzetet nem hozott magával, csak azt a buszjegy méretű papírdarabkát, amelyre lejegyezte meddig jutottunk az előző órán. Előadásából a szakma szeretete, az igényesség, a pontosság és a diák tisztelete áradt, ami minket, diákjait a vizsgára való minél tökéletesebb felkészülésre inspirált.

Éltre szóló mércét állított elem a tanár úr, amely egész tanári tevékenységemre kihatott. Emlékszem, milyen izgalommal vártam marosvásárhelyi munkahelyemre, a Bolyai Farkas Matematika és Fizika Liceumba Gábos professzort, amikor 13 évvel az egyetem elvégzése után I-es fokozati vizsgára írt dolgozatom megvédése és a mintaórák megtartása alkalmából elkísérte a módszertani kutatást irányító Koch Ferenc egyetemi docenst. Megnyugtató volt számomra, hogy jónak ítélte a módszertani dolgozatot és a mintaóráimat.

Végtelenül szerény, diákokat szerető dékánunk volt Gábos tanár úr. Negyedéves hallgatók voltunk, amikor csoportunkban a fiúk eldöntötték, hogy egy módszertan szeminárium helyett ők egy érdekes foci meccset fognak megnézni és a lányoknak sem szabad a szemináriumra bemenni. „Csoportos lógást” követtünk így el, amiért persze büntetés járt. Dékánként Gábos tanár úr kellett közölje az erre vonatkozó

határozatot, de ezt csak egy bocsánatkérés után tette meg. Végül is elszégyelltük magunkat, hogy ilyen kellemetlen helyzetbe hoztuk szeretett tanárunkat.

1988 őszén, még Ceauşescu idején tartottuk 20 éves egyetemi találkozókat. A találkozó szervezői, kolozsvári román kollégák, nem az akkor hivatalban lévő román dékánt, hanem a román, magyar és szász öregdiákok által egyaránt tisztelt és szeretett Gábos profesz-

Matematikusok és fizikusok Kolozsváron. Balról Gábos Zoltán, Maurer Gyula, Borbély Samu, Pick György, Koch Ferenc és Ney András (1978)

szort hívták meg az ünnepi beszéd megtartására. És az ünnepi beszédben Gábos tanár úr, akit 1963 és 1968 között sohasem hallottunk politizálni, igen merész hangon mondta el, hogy ez az egyetem már nem azonos az általunk ismert 20 évvel korábbival, hogy már a legfontosabb külföldi szaklapok sem rendelhetők meg az egyetem könyvtárának, hogy jelentősen szűkültek a nemzetközi kapcsolatok és a kutatási lehetőségek.

1990 tavaszán Sopronban volt a középiskolai fizikatanárok ankétja, amelyre több erdélyi magyar fizikatanár és Gábos tanár úr is eljött. Közvetlenül az ankét megnyitása előtt nagy örömmel üdvözöltük egymást mint régi kolozsvári ismerősök, amikor az ankét szervezője odalépett csoportunkhoz és megkérdezte, tud-e itt valaki románul, mert fordítani kellene egy román kollégának. Erre mondtam, hogy itt mindenki tud, mivel mindnyájan a kolozsvári egyetemen végeztünk. Gábos tanár úr kissé elkomorodott. Néhány perc múltán, amikor visszatértem az erdélyiekhez, a tanár úr kérdezi, kinek kell fordítani. Válaszomra, hogy Deutsch professzor fiatal munkatársának Iaşi (Jászváros) egyeteméről, mosolyogva megjegyezte: ők rendes emberek.

Nem lett zongoraművész

Édesapám nagyapám, Gábos Gyula kántortanító zenésznek szánta volna, fiait saját maga tanította zongorázni. Édesapám volt a nagy reménye, mert korán felismerte, hogy abszolút hallása volt, gyakorolni viszont nem szeretett. Egyik nap arra ment haza, hogy édesapám végre gyakorol, ám kiderült: a kottatartón nem kotta, hanem egy matematikakönyv volt. Hiába, csak ez kötötte le őt igazán. Ha kitéhette a matematikakönyvet, rögtön megjött a kedve a „gyakorláshoz” is. Nagyapám egyébként megharmonizált kötetnyi református egyházi éneket, korált. A fiait is korál-harmonizációra tanította. Gyerek- és fiatalkoromban édesapám az ünnepek állandó zongoristája volt, de szinte naponta leült a zongorához, hogy a klasszikus vagy akár az éppen divatos könnyűzenei számokat, természetesen hallásból, eljátsza. Roppant „egzotikus” volt például az ABBA, vagy Boney M slágereket dús korál harmonizálással hallgatni. Vagy ha szólt a rádióban egy Mozart szimfónia, a zongorán bekapcsolódott, természetesen hangnemben.

Lám-lám, a végzet végül úgy akarta, hogy én teljesítem be nagyapa akaratát...

GÁBOS JUDIT
zongoraművész,
az egri Eszterházy Károly Főiskola
tanszékvezető egyetemi tanára

2008-ban tartott 40 éves egyetemi találkozómon szívmenelgető volt hallgatni a Bukarestben élő román kollégák dicsérő szavait melyekkel tanárainkat és elsősorban Gábos Zoltánt köszöntötték.

Tudománytörténeti és Bolyai-konferenciákon is találkoztunk. Minden alkalommal érdeklődött a bemutatott dolgozataim iránt, én pedig az ő véleményére, értékelésére voltam kíváncsi. Emlékezetes számomra a Bolyai 150 című konferencián 2010 szeptemberében Marosvásárhelyen tartott előadása, melyben a rá jellemző gazdag matematikai apparátussal, fiatalos hévvel mutatta be a Bolyaiak kutatásait.

Kilencvenedik születésnapjára jó egészséget, élet- és munkakedvet kíván Gábos tanár úrnak tanítványai népes társasága nevében is

GÜNDISCHNÉ GAJZÁGÓ MÁRIA
fizikatanár, Széchenyi István
Közgazdasági Szakközépiskola, Hatvan